

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVI (11)

No. (Štev.) 38.

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES,

17. septembra (setiembre) 1959

Kip svobode

“Si vis pacem, para bellum”, pravi star latinski pregovor. “Če hočeš mir, pripravi vojno!” Ta izrek je bil v vsej zgodovini največkrat ponavljana laž. Skoraj vedno so vojne priprave privedle končno do vojne, do manj strašnih v prejšnjih stoletjih in tudi do dveh svetovnih vojn v XX. stoletju. Zadnje desetletje nam je prineslo novo obliko vojne, takozvano mrzlo vojno med Zahodom in Vzhodom, med demokratičnim in komunističnim svetom.

Mrzla vojna med obema taboroma, če-tudi včasih podkurnja s kako Korejo, Vietnamom, kako deželo na Bližnjem Vzhodu ali Afriki, na splošno ni tako strašna. V glavnem je to živčna, gospodarska in propagandna vojna. Na žalost pa velja za vso dobo mrzle vojne med obema taboroma za oba staro geslo: “Si vis pacem...” Že deset let traja ta oboroževalna tekma v Združenih državah, v Sovjetiji pa že od konca vojne, polnih štirinajst let.

V tem času sta oba nasprotnika nagrmadila v svojih skladiščih velikanske zaloge orožja in atomskih bomb. Še več! Pripravila sta se tudi na čim učinkovitejši nenadni udar, če bi bilo potrebno. Ta povračilni udar kot odgovor na nenaden napad zamoreta izpeljati oba. Ne igra nobene vloge strašno dejstvo, da bi morda bilo zaradi nenadnega napada izbrisanih na napadeni strani na desetine milijonskim mest in pokopanih pod razvalinami kakih petdeset milijonov prebivalcev. Vse te strašne izgube ne bi mogle niti najmanj zaustaviti protinapada še isti dan in napadalec bi na večer objokoval podobne izgube, kakor jih je povzročil nekaj ur prej sam.

Do tega zaključka so prišli ameriški vojni strokovnjaki. Izračunali so, da bi že prvi dan vojske padlo na obeh straneh najmanj 4000 atomskih odnosno še mnogo bolj učinkovitih vodikovih bomb. Razdejanje na obeh straneh, silne človeške žrtve in uničenje nešteti življenjsko važnih industrij bi vrglo oba kontinenta za desetletja nazaj. Ne prvi, ne drugi po tem razdejanju ne bi bil več sposoben, izpeljati invazijo nasprotnikovega kontinenta. Ranjena velikana bi vsak na svoji strani z muko in žrtvami pospravljala ruševine in se še naprej sovražno gledala čez morje.

Vsemu svetu in tudi sama sebi bi se zdela kakor tista dva kmetiča, ki sta zaradi krave, za katero sta stavila, pojedla vsak pol žive zabe, tako da je ostale vse pri starem, samo nagoltala sta se do onemoglosti.

Zato se utegne zgoditi, da bo za tako imenovano tretjo svetovno vojno v resnici prvič v zgodovini obveljal stari latinski pregovor. Zadostna pripravljenost za vojno na obeh straneh bo vojno morda le preprečila. Če bo tako, tedaj je treba misliti, kako bosta oba velikana uredila svoje življenje v bodočnosti. Treba bo mnogo, zelo mnogo dobre volje. Nekdo mora začeti in tako je prišlo do povabila, naj Hruščev obišče ZDA.

S protikomunisti po vsem svetu se sprašujemo tudi mi, če res ni bilo drugače mogoče dokazati svoje dobre volje. Največja in najbolj svobodoljubna demokracija vsega sveta je povabila v svojo hišo glavo najbolj krute in krvave diktature. Združene države so v zadnjih deset letih postale svetilnik svobode za zatirane in v strahu živeče narode. Postale so prvorbitelj svobodnega in demokratskega sveta. Nihče se ne boji, da bi se danes, na višku svoje moči, izneverile idealom, ki so jih za vedno vklesali v ameriško življenje in ustavo veliki predsedniki prejšnjega in sedanjega stoletja. Zato se tudi nihče ne boji, da bi iz tega obiska končno nastala kakšna kravja kupčija. To tem manj, ker je jasno, da branijo Združene države Sev. Amerike v prvi vrsti same sebe, če se postavijo za ogroženega svobodnjaka kjerkoli na svetu.

Ostane pa strah, da ta obisk ne bo nič koristil k razčiščenju medsebojnih odnosov, da ne bo prinesel olajšanja mednarodnega položaja. Protikomunisti se tega upravičeno boje, saj poznajo spretnost in brezvestnost sovjetske politike. Prihranite mi odgovor na vprašanje, kaj je politika? In če bi bilo res tako, potem je bila vsa žrtev zaman, vsa dobra volja

Hruščev v USA

S široko nasmejanim obrazom je v torek, 15. t. m., na letalskem oporišču Andrews, 25 km jugovzhodno od Washingtona, izstopil iz sovjetskega reaktivskega letala, ki je pravkar priletelo brez pristanka iz Moskve, predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščev. Za njim so izstopili njegova soproga 60 letna Nina, hčerki 38 letna Julija, 29 letna Rada, zet Aleksej Adzubej in sin, 24 letni Sergej ter spremstvo ok. 100 drugih sovjetskih osebnosti in časniki-jev.

Sovjetski veleposlanik v Washingtonu Menšikov je imel pretekli teden polne roke dela v pripravah za prihod svojega gospodarja. Njegov avto je švigal vse dni med sovjetskimi poslaništvom na šestnajsti ulici v Washingtonu in severnoameriškim zunanjim ministrstvom, sovjetska tajna policija, Komitet Gosudarstvenoj Bezopasnosti, pa je poslala v USA nekega svojega generala in polkovnika, ki sta prepotovala vse kraje, kjer bo hodil Hruščev s svojim spremstvom naslednjih trinajst dni po USA. Pregledala sta letališča, železniške postaje in ceste, kjer se bo Hruščev pojavil.

Prav tako je zunanje ministrstvo uredilo problem prevoza in nastanitve ok. 300 ameriških in tujih časniki-jev, ki so se prijavili za obhod.

Na letališču ga je pričakal, prav tako z nasmejanim obrazom, severnoameriški predsednik Eisenhower in druge vladne in vojaške osebnosti. Vzdolž ceste od letališča do Blair House poleg Bele hiše, kjer so dali Hruščevu stanovanje, je bilo postavljenih na stotine uniformiranih in tajnih agentov washingtonske, državne in tajne policije. Razobesili so najmanjše možno število rdečih sovjetskih zastav poleg ameriških. Vzdolž poti od letališča do Blair House ni bilo sprejemnih parad. Eisenhowerjeva soproga Mamie se sprejema na letališču ni udeležila, ker Hruščev ni državni predsednik, pač pa samo predsednik vlade.

Še isti večer je Eisenhower priredil Hruščevu in spremstvu večerjo, v sredo pa je Hruščev obiskal poljedelsko raziskovalno postajo v Beltsville, imel na kosilu v Narodnem časnikiškem klubu govor, ki so ga prenašali po televiziji in radiu, obhodil Washington in priredil večerjo Eisenhowerju in soprogi.

Po teh formalnostih se je Hruščev podal na potovanje po USA, kjer bo imel več govorov. V četrtek, 17. t. m. je priredil dva banketa v New Yorku. Napovedan ima govor v Glavni skupščini ZN, kosilo v Hollywoodu, ki se ga bodo udeležile mnoge filmske zvezde in zvezdniki, ogled San Francisca, obisk na neki farmi v državi Iowa blizu Des Moines, na univerzi v Pittsburghu in dva dni konferenc z Eisenhowerjem, verjetno na mirni farmi Camp David.

Vzporedno z mrzličnimi pripravami za sprejem Hruščeva so po vsej USA odmevali tudi protesti proti njegovemu obisku in proti njemu osebnostno. V Washingtonu je Odbor za svobodo vseh narodov razdelil na tisoče črnih trakov, da jih bodo ljudje nosili, dokler bo Hruščev v USA in pozval prebivalstvo na “solidarnost z žrtvami komunizma z nošnjo črnih trakov v znak splošnega žalovanja.” Najvidnejši člani tega odbora so senatorji Thomas Odd iz Connecticuta, Paul Douglas iz Illinois in Styles Brodges iz New Hampshire ter poslanca, vodja demokratske večine John W. McCormack iz Massachusettsa in Walter H. Judd iz Minnesote.

V Bostonu je katoliški kardinal Richard Cushing pozval prebivalstvo, naj “moli na cesti in na katerem koli kraju” vse dni, ko bo Hruščev v USA. Pozivu se je pridružil ves katoliški tisk v USA. V Los Angelesu so na vsenarodnem zborovanju bojevnike organizacije Veteranov obeh svetovnih vojn zglasovali resolucijo, kljub prošnji Nixon, ki je tudi član organizacije, naj bi Hruščev dobil vljuden sprejem, da naj bojkotirajo po vsej državi vse prireditve, pripravljene za Hruščeva.

In končno je neki policijski komisar predložil ameriškem vrhovnemu sodišču prijavo, v kateri zahteva, da se Hruščeva obsodi kot zločinca, rodomorca in ubijalca in kot takega proglasi za največjega izvržka človeške družbe, kar jih je svet poznal.

Ker Hruščev ne zna angleško, Eisenhower pa ne rusko, imata vsak svojega tolmača s seboj. Tolmač Hruščeva je Trojanovski, sin prvega sovjetskega veleposlanika v USA, Eisenhowerjev pa 35 letni Akalovski, ki je spremljal vedno Dullesa na konferenca s sovjeti, Nixon pa Moskvi in Herterja v Ženevi.

Akalovski je rojen v Jugoslaviji kot sin ruskih emigrantov, ki so po sovjetski revoluciji zbežali iz Rusije. Sedaj so se izselili tudi iz Titove Jugoslavije z drugimi tisoči protikomunističnih beguncev. Študije je dokončal na znameniti nemški univerzi v Heidelbergu in obvlada nemščino, francoščino, srbohrvaščino, angleščino in ruščino. Leta 1955 ga je zunanje ministrstvo sprejela za enega svojih treh uradnih tolmačev. Poročen je z Belorusinjo in ima tri otroke.

Tik pred prihodom Hruščeva v Washington je ameriški zunanji minister izjavil, da se ameriška zunanja politika do komunizma in do zaradi komunizma nastalih svetovnih problemov vsled obiska sovjetskega diktatorja v USA ne bo spremenila.

Ameriško zunanje ministrstvo je odklonilo vizume vsem časniki-jev iz sovjetskih satelitskih držav, ki so se prijavili za potovanje s Hruščevom. V USA so smeli priti samo sovjetski časniki-ji.

Hruščeva bo spremljal po USA ameriški stalni delegat pri ZN Henry Cabot Lodge Jr. znani protikomunistični strokovnjak, ki v govorniški in diplomatski spretnosti ne zaostaja za umrlim Dullesom.

Glavna skupščina ZN

V sredo, 15. t. m., se je začelo novo letno zasedanje Glavne skupščine ZN. Zasedanja se udeležuje 82 narodov, ki radovedno pričakujejo govor Hruščeva, ki ga je napovedal v ZN za 18. t. m.

Na prvi seji, ki se je začela v sredo ob dveh popoldne, so brez opozicije izvolili za predsednika skupščine 77 letnega Viktorja Andreja Belaundeja, znanega perujskega diplomata, pravnika in učitelja.

Na četrtkovem zasedanju imajo na programu vrsto problemov, ki jih bo skupščina skušala rešiti v prihodnjih treh mesecih. Zasedanje skupščine bo

izkazana za nič in v lastno škodo in rdeči zasmeh.

Na vratih Novega sveta stoji kip Svobode; že skozi rodove pozdravlja prišleke z vseh kontinentov. Vsi so prihajali in prihajajo s trebuhom za kruhom v deželo svobode in bodočnosti. Pomagali so jo ustvariti in tudi danes jo grade v še večjo veličastnost. Kip Svobode je preživel rodove in upajmo, da jih bo preživel še mnogo. Danes pa joka in bo jokal polnih štirinajst dni...

trajalo predvidoma prav do konca letošnjega leta. Najvažnejši problemi so: alžirski upor proti Franciji, splošna razorožitev, bodočnost enega milijona arabskih beguncev iz Palestine in vprašanje članstva rdeče Kitajske v ZN.

Indija namerava kljub nedavnim spopadom s komunističnimi Kitajci znova predložiti skupščini ZN sprejem rdeče Kitajske v ZN. USA se pripravlja na ponovno odklonitev članstva rdeče Kitajske in upa, da bo večina članov glasovala z njo.

Ameriški zunanji minister Herter se bo letos prvič v svojstvu zunanjega ministra udeležil zasedanja glavne skupščine ZN. V nastopnem govoru bo nakažal ameriško stališče do problemov med Vzhodom in Zahodom, ki danes razdvajajo svet. Pripravljen ima poziv na ZSSR, naj dokaže svojo voljo do svetovnega miru tako, da bo prenehala bojkotirati delovanje ZN v odborih, ki se bavijo z zagotavljanjem mirnega izkoriščanja vsemirskega prostora in z učinkovito kontrolo svetovne razorožitve.

Hruščev bo imel priložnost odgovoriti Herterju na zasedanju v petek.

Lunik II

Preteklo soboto so sovjeti izstrelili proti Luni raketo, ki je po skoro dvodnevnem poletu po vsemirju v nedeljo popoldne po argentinskem času srečno pristala na luninem površju. Raketo so poslali na Luno tik pred odhodom Hruščeva v USA, da so mu dali v roke močno propagandno karto, ki jo bo položil na mizo pred Eisenhowerja.

Novica o raketnem poletu je vzbudila po vsem svetu veliko zanimanje, podobno kakor ob prvem Luniku, ki se je spremenil v Solnik, ker je zgrešil Luno. Tokrat je sovjetskim znanstvenikom poskus uspel.

Povsem razumljivo je sovjetski uspeh neprijetno prizadel zahodne, zlasti ameriške raketne strovnjake, ki so se spet znašli pred dejstvom, da ne bodo prvi na Luni, čeprav samo s strojem, brez človeka. Prvi udarec je bil tako hud, da je Nixon podal izjavo, s katero je pokazal, da je za trenutek izgubil živce: “Nimamo nobenega uradnega dokaza, da je raketa pritrta na Luno”, čeprav so prilet na Luno potrdili raketni strokovnjaki v Angliji in USA. Tako nato se je znašel in zatrdil, da sovjetski uspeh ne more in ne sme biti povod za histerijo, ker je v splošnem USA na vseh področjih daleč pred ZSSR.

Trdneje se je zadržal Truman, ko je izjavil: “Je odlično, če jim je uspelo. Toda jaz nikdar ne verjamem sovjetom, dokler ne vidim.” Tudi je izjavil, da Hruščeva sploh neče videti.

Raketni strokovnjaki z vsega sveta so čestitali svojim vrstnikom v ZSSR za uspešno izstrelitev rakete na Luno. Z največjimi teleskopi so poskušali opazovati zadetek v Luno, pa ga ni bilo mogoče videti, ker je bila kapsula, ki je padla na Luno majhna in je tehtala komaj nekaj nad 300 kg. Ok. 800 kg težki oklep

zadnjega dela rakete se je od kapsule odločil pred doletom na Luno in niti sovjetski strokovnjaki ne vedo, če je padel nanjo ali ne.

Kakor ob prvem sovjetskem Luniku odn. Solniku, tako je tudi tokrat vse svetovno časopisje na dolgo in široko, z velikimi naslovi, ne zavedajoč se, da s tem dela zastojno propagando komunizmu, poročalo o letu rakete. Povsem jasno je bilo, da so izstrelili raketo prav v tem času zato, da bo Hruščev prišel v USA z novim tehničnim prestižem ZSSR. Kakor je poročala ameriška tajna obveščevalna služba, so sovjetom v zadnjih dveh tednih spodelteli najmanj trije podobni poskusi. O teh, iz nerazumljivih razlogov, ameriški tisk ni poročal. Ameriška tajna služba je tudi ugotovila, da so sovjeti pripravljali prvotno izstrelitev rakete na Luno za novo obletnico sovjetske oktobrske revolucije, pa so zaradi Eisenhowerjevega vabila Hruščeva v USA dobili iz Krem-lja nalog, naj pohite in jo za vsako ceno uspešno izstrelijo pred njegovim prihodom v USA.

Kapsula rakete je treščila na Luno na točki, ki je naprej niso mogli natančno določiti. Pravijo pa, da so sovjeti s to izstrelitvijo dokazali, da imajo naprave, s katerimi morejo za vojaške namene dovolj uspešno voditi medcelinske rakete na določeno točko z napako največ do 9 km, natančnost, ki še vedno zadostuje za uničenje cilja z raketami, nabitimi z atomskim razstrelivom. Toda Amerikanci v tem oziru za sovjeti niso zadaj, saj so pretekli teden že oddali vojski prve atomske medcelinske rakete za redno uporabo proti sovražniku.

Tudi drži izjava nekega vojaškega strokovnjaka in Pentagona, ko je dejal: “Sovjetom je lažje priti na Luno, kakor pa v USA.”

IZ TEDNA V TEDEN

V čilski prestolnici Santiago imajo predstavniki konservativne, liberalne in radikalne stranke razgovor za ustanovitev močnega vladnega bloka v parlamentu.

Narodno gibanje za obrambo svobode v Urugvaju je izdalo Belo knjigo o komunističnem rovarjenju v tej državi. V knjigi so objavljena poročila o delovanju komunistov v Urugvaju, ki je komunistično središče za vso Južno Ameriko. Prav tako fotokopije raznih komunističnih dokumentov ter podatki o prihajanju komunistov z drugih držav v Urugvaj na tečaje za komunistične propagandiste in teroriste. Vsa ta akcija je pod vodstvom in nadzorstvom 70 sovjetskih diplomatskih predstavnikov v Urugvaju. Predstavniki omenjenega gibanja za zaščito svobode so Belo knjigo o komunističnem rovarjenju izročili predsedniku republike dr. Martinu Echegoyeni s prošnjo, naj vlada podvzame vse potrebno za preprečitev nadaljnjih komunističnih zarot tako v Urugvaju, kakor v ostalih južnoameriških državah.

Venezuelska vlada je obtožila prejšnjega predsednika Marcosa Perea Jimeneza umora štirih političnih nasprotnikov ter kraje državnega premoženja za svojo osebno obogatitev.

V Braziliji so se že začeli pripravljati na predsedniške volitve, ki bodo oktobra meseca prihodnje leto. Dosedaj je bil pri Vrhovnem sodišču vpisan kot volilni kandidat samo Janio Quadros, biv. guverner države Sao Paulo, sedaj se mu je pridružil še Adhemar de Barros, župan mesta Sao Paulo kot kandidat socialno napredne stranke. Za predsednika bo kandidiral tudi sedanjí vojni minister maršal Henrique Teixeira Lott, za katerim stoji sedanjí predsednik dr. Kubiček.

Ministri francoske državne skupnosti so soglasno odobrili De Gaulleov predlog za rešitev alžirskega vprašanja. Čeprav vsebine De Gaulleovega predloga še niso sporočili javnosti, vendar so, da predvideva možnost za samoodločitev Alžircev. V zvezi z Alžirjem je dal izjavo tudi glavni tajnik zahodnoevropske obrambne skupnosti Spaak ter naglasil potrebo, da mora ta ustanova v alžirskem vprašanju podpirati Francijo. Zahodnonemški predsednik Heuss se je poslovil od nemškega naroda z govo-

rom, v katerem je med drugim pozival Sovjete, naj odpro vrata ječe v Vzhodni Evropi za 17 milijonov Nemcev. Kot II. predsednik Zvezne nemške republike je 1. septembra prevzel oblast krščanski demokrat Heinrich Lübke, ki je sedaj 65 let star.

V majhni republiki San Marino v Italiji so imeli v nedeljo volitve. Ljudstvo je potrdilo na oblasti sedanjo demokratično vlado, ki je lani v nekrvavi revoluciji odstavila komuniste. Slednji so imeli to republiko v oblasti vse od leta 1945 naprej. San Marino je pa bila tako edina država na zahodu, v kateri so komunisti imeli oblast v svojih rokah.

V Angliji sta obe glavni stranki začeli živahno volilno kampanjo. Konservativci so že objavili volilni proglas, v katerem si lastijo zaslug za zmanjšanje napetosti v svetu, napovedujejo še večje izboljšanje blagostanja za vse, znižanje davkov, pomoč letalski industriji in poljedelstvu ter zgraditev dvakrat več hiš in cest v prihodnjih 5 letih, imenovanje posebnega ministra za preučevanje vseh vprašanj sedanje atomske dobe in reakcijskih izstrelkov ter napoved, da ne bo nobenih podržavljanj industrijskih naprav. Za laboriste je pa bil važen kongres delavskih sindikatov, ki šteje nad 8 milijonov članov. Na kongresu so sindikati izrekli zaupnico vodstvu laboristične stranke, proti pričakovanju so pa tudi izglasovali resolucijo, v kateri se izrekajo proti ameriškim bazam v Angliji. Ta resolucija za vodstvo laboristične stranke, ki stoji na stališču točnega izpolnjevanja vseh mednarodnih obveznosti ter tudi poudarja, da so odnosi med Anglijo in ZAD zelo dobri, ni obvezna.

Zahodnonemška socialistična stranka bi na vsak način rada prišla na vlado. Ker se ji to s sedanjim marksističnim programom ni moglo posrečiti, ga je sedaj spremenila. V novem strankinem programu se nemški socialisti odpovedujejo marksističnim načelom, zavračajo dosedanja oznaka, da je to stranka delavcev, in poudarjajo, da je sedaj ljudska stranka. Izjavlja se tudi za svobodno gospodarstvo. Za državno kontrolo je samo tedaj, če bi kje prišlo do velikih zlorab. Ta pravila, s katerimi bi socialisti radi dobili desničarje v svojo stranko, bodo sprejeli na izrednem kongresu novembra meseca.

Sedmi slovenski socialni dan v Argentini

Stalni odbor socialnih dni nam je pod predstvom znanega slovenskega strokovnjaka in javnega delavca g. Janeza Majersiča pripravil že sedmi socialni dan. Bil je v nedeljo 13. septembra v dvorani Slovenske hiše. Kakor za prejšnje, je bilo tudi za tega izbrano pečeče vprašanje. Posvečen je bil ženi na splošno in slovenski ženi-materi v izseljenstvu še posebej.

Vabilu Stalnega odbora za socialne dni se je odzvalo veliko rojakov: fantov, mož, žena in deklet. Dvorana je bila kar močno zasedena.

Maša

Sedmi socialni dan se je začel z mašo direktorja g. Antona Oreharja, med katero je bilo ubrano ljudsko petje. V načrtu je bilo, da bo imel na letošnjem socialnem dnevu mašo in pridigo nad škof dr. Gregorij Rožman, pa je njegova bolezen preprečila ta načrt.

Direktor g. Orehar je imel tudi dnevu primeren cerkven nagovor, v katerem je prikazal ženo v luči krščanstva in besed Kristusovih.

Zborovanje

Po maši se v dvorani ob 9. uri začelo zborovanje. Zbrane rojake je pozdravil predsednik Stalnega odbora socialnih dni g. Janez Majersič in se jim zahvalil za udeležbo. Dalje se je zahvalil direktorju g. Oreharju za opravljeno sv. mašo, se v izbranih besedah spomnil petletnice smrti Franceta Kremžarja, zborovalcem sporočil tople pozdrave g. dr. Ahčina, ki jih vsem pošilja z bolniške postelje, ter se zahvalil Svobodni Sloveniji in Oznani za objavo vseh sporočil za VII. socialni dan. Zatem je pa govoril o namenih socialnih dni, v zgoščenih besedah prikazal začetke delavskih organizacij in prve nastope marksizma, ki je dosegel svoj vrhunec v komunistični revoluciji v Rusiji. Marksistični ideologiji z razrednim bojem se je kmalu postavilo nasproti krščansko socialno gibanje in danes se krščanska demokracija kot obrambni zid od Baltika do Jadrana stavlja nasproti brezbožni materialistični razredni ideologiji. Ta je za svoje gibanje skušala pridobiti tudi ženo z različnimi vabami, kot emancipacija in podobno. S tem je ženo iztrgala iz družinskega in domačega okolja. Žene so za svoje cilje uporabljali tudi komunisti med revolucijo doma. V svoji krvočnosti so celo prekašale moške.

V nadaljnjih izvajanjih je prikazal v jedrnatih besedah delo slovenskih katoliških strokovnih organizacij za pravičnejši družbeni red v smislu papeških socialnih okrožnic ter delo Družabne pravde na tem področju v izseljeni Sloveniji. To delo je bilo veliko, o čemer je najboljši dokaz že sedmi socialni dan, poleg številnih socialno-studijskih krožkov. Primerjal je to delo z argentinskimi kat. strokovnimi organizacijami, ki imajo letos šele prvi socialni teden v La Plati.

Predsedstvo zborovanja

Po pozdravnem govoru g. Janeza Majersiča je bilo izvoljeno predsedstvo zborovanja. Za predsednico zborovanja je bila določena ga. Marjana Batagelj, v predsedstvo zborovanja pa ga. Alojzija Ašičeva, gospodični Mara Bidovec ter Neda Finkova in g. Jože Šeme. Ga. Batagelj je se je v imenu vseh zahvalila za izkazano zaupanje ter napovedala dnevni red sedmega socialnega dne s predavatelji univ. prof. dr. Ignacijem Lenčkom, go. Anico Kraljevo ter go. Marjano Marnovo.

Prvi je povzel besedo

univ. prof. dr. Ignacij Lenček

ter imel izredno lepo ter vsebinsko bogato predavanje o temi "Krščansko pojmovanje poslanstva žene". Da bi pokazal, kakšna je prava krščanska podoba žene, je segel globoko nazaj v zgodovino in povedal, kako so pojmovali, cenili in vrednotili ženo razni narodi v raznih dobah zgodovine, t. j. pred krščanstvom in izven krščanstva. Položaj žene je bil tedaj žalosten. Ni bila v nobenem pogledu enakopravna z moškim, saj je niso smatrali niti za človeško bitje, ampak za reč, s katero je mož delal, kar je hotel. V javnosti ni imela nobenega mesta. Bila je zaprta doma in zato tudi ni imela nobenega stika z izobrazbo. Njena brezpravnost je šla celo tako daleč, da je mož razpolagal tudi z njenim življenjem.

Položaj žen v krščanstvu je pa bistveno drugačen. To je pokazal že Kristus z besedami farizejem, s katerimi je zavrnil ločitev zakona. Ko so mu ti odvrgli, da je Mojzes ločitev zakona dopuščal, jim je Kristus odgovoril, da je to storil samo zaradi njihove trdosrčnosti, v začetku pa ni bilo tako. In v začetku stoji zapisano na prvih straneh

Sv. Pisma, da je Bog ustvaril človeka po svoji podobi, po božji podobi ga je ustvaril, in to moža in ženo. Tako sta tu mož in žena v enaki stopnji človeka. V krščanstvu je žena ob možu, ne pod njim, mu je družica, pomočnica, ne sužnja. Po božji stvariteljski zamisli je žena v krščanstvu v polnem pomenu človek. Ima enako človeško naravo, isti končni smoter v Bogu in zato iste osnovne človeške pravice.

V nadaljnjih izvajanjih je prikazal sposobnosti, ki jih je Bog dal ženi ter je naglašal, da je žena po naravi in božji zamisli poklicana, da bistveno in v največji ter najvažnejši meri sodeluje pri prvi nalogi, ki jo je Bog v raju človeku naložil: pri ohranjanju in rasti človeštva, omenjal je telesno in duhovno materinstvo žene v raznih poklicih, delo žene v kulturnem ustvarjanju.

Svoja temeljita izvajanja je zaključil z vrsto vprašanj, ki si jih bodo morali potaviti slovenski izseljenci. Ta pa so: Kakšna je v našem okolju podoba žene in pojmovanje njenega poslanstva? Kakšno je posameznikovo? Kaj je storiti, da bomo Slovenci sredi tega rodu ohranili ali dobili nazaj pravo naziranje o ženi, pravo ravnanje z njo, prave žene? Kako pojmujejo naše žene materinstvo, kako ga prenašajo, kako se mlade nanj pripravljajo? Kakšnih žena potrebuje naš narod v tujini, da bo živ in bo zdrav naš rod? Kaj pričakujejo žene od mož, možje od žena? V smislu krščanskega pojmovanja žene.

Izvajanja univ. profesorja g. dr. Lenčka so vsi navzoči spremljali z živim zanimanjem ter so ga nagradili z navdušenim odobravanjem.

Pozdravi

Po govoru g. dr. Lenčka je g. Jože Šeme prebral podpravna pisma, ki so jih udeleženci sedmega socialnega dne poslali škofu dr. Rožmanu, predsedniku NO za Slovenijo dr. Mihi Kreku, univ. profesorju g. dr. Ivanu Ahčinu, ki se je vseh socialnih dni osebno udeleževal, jih pripravljaj na njih predaval in zanje sestavljal resolucije. Na letošnjega ni mogel priti, ker ga je bolezen priklenila na posteljo. Udeleženci sedmega socialnega dne so se ga tople spominjali in so vsebinsko njemu namenjenega pozdravnega pisma dobili iz dolgotrajnim ploskanjem. Udeleženci zborovanja so nato poslali še pozdrave novemu buenosaireskemu nadškofu kardinalu Caggianu in predsedstvu argentinskega socialnega tedna v La Plati.

Po kratkem odmoru se je zborovanje nadaljevalo ter je govorila druga govornica

ga. Anica Kraljeva

Tudi ga. Kraljeva je za zborovanje skrbno pripravila predavanje o "Ženi v sodobnem družbenem življenju". Navedla je, da mož in žena nista v vsem enaka. Popolna enakost med njima je povzročila nered, kajti Bog je ženi dal čisto druge sposobnosti in čisto drugo poslanstvo kot možu. Svoje nadaljnja izvajanja o zaščiti žene in materinstva je potrjevala z izjavami in navodili ter nauki posameznih papežev. Tako Leona XIII in lani umrlega Pija XII. Navedla je dalje, da je žena v svetu sedaj dosegla že skoro vse pravice. Gode se ji pa še tudi krivice, ker ponekod ne dobi enake plače z možem za isto delo. Omenjala je tudi ženo v družini, v domu in njeno skrb za vzgojo otrok. Tu je navajala zopet nauke papežev po potrebi, da družine morajo imeti zadostna sredstva za dostojno življenje.

V zadnjem delu svojega govora je govornica naglašala, da je poslanstvo žene, kljub temu, da se je lahko povzpela na vse družbene položaje, vendarle v družini. V zvezi s tem je omenila vedno številnejše zločine mladoletnikov, ker se žene ne morejo posvečati svojim družinam tako, kakor bi se morale. Posvetila je nekaj misli tudi vprašanju moderne družine. Če se ljudje pripravljajo za sleherni poklic, kako bi se šele morali mladi ljudje pripravljati na družinsko življenje. O teh vprašanjih se pa pri nas tako malo govori. Zato poziva vse, da je treba bodočim slov. družinam posvečati večjo pozornost. V tem pogledu omenja tečaj za zaročence po nekaterih buenosaireskih župnijah, na katerih predavajo zdravniki, psihologi, gospodarstveniki, duhovniki in starejši poročenci.

Tudi za izvajanja g. Kraljeve so bili vsi navzoči hvaležni ter so se ji za lepe misli zahvalili s toplim odobravanjem.

Zadnja govornica je bila

ga. Marjana Marnova

Imela je predavanje o "poslanstvu slovenske žene in matere v izseljenstvu". Predavateljica je v njem naglašala, da

se današnja žena ne zaveda v zadostni meri svojega poslanstva. Zato je tudi vedno več nesrečnih zakonov. Omenjala je delo za reševanje družin po raznih buenosaireskih župnijah, prikazalo delo šole za družinsko življenje, iz katere absolventke te šole odhajajo v notranjost države ter svoje znanje posredujejo potem mladini, ki se pripravljajo na ustanovitev lastnega družinskega življenja. Prav tako naglašala potrebo po neprestanem izobraževanju žene, da bo lahko v svojem domu ustvarjala tako domačnost, da bo privlačna za vse. Ta domačnost pa mora biti v slovenskih domovih slovenska, da se bodo v njej odražali slovenski narodni in družinski običaji. Naglašala je tudi potrebo po ohranjanju slovenske pesmi v slovenskih domovih, katere radijski in televizijski aparati ne smejo zadušiti. Z eno besedo: slovenska mati naj da domu prijeten slovenski izraz.

Zivahno ploskanje je pričalo, o zahvali, ki so jo izrekli udeleženci socialnega dne predavateljici za njeno lepo sestavljeno predavajenje.

S tem je bil dnevni red sedmega socialnega dne izčrpan.

Resolucije

Predsednica zborovanja ga. Batagelj je dala besedo g. Avgustu Horvatu, ki je prebral resolucije. Vanje je strnil g. dr. Ivan Ahčin lepe misli iz vseh treh referatov, ki bodo vodilo slovenskim izseljencem pri graditvi novih slovenskih družin, da se bo slovenstvo ohranjalo še iz roda v rod.

ZBORNIK-KOLENDAR SVOBODNE SLOVENIJE ZA LETO 1960

je v tisku. Ta že tradicionalna knjiga slovenskih izseljencev bo izšla tudi letos. Vabilu k sodelovanju so se odzvali znani publicisti, pisatelji, pesniki, znanstveniki, organizatorji in javni delavci iz vseh kontinentov, kjer prebivajo Slovenci. Zaradi pestrosti bo Zbornik-Koledar ustrezal in ugađal vsem: Vsebuje razmišljanja o aktualnih izseljenskih vprašanjih, o Slovincih kot narodni manjšini, študijo o razmerah v domovini, poljudne in zabavne spise, povesti in črtice, opis del naših gornikov, posebno ilustrirano mladinsko poglavje, obširne letopis itd.

Cena v prednaročilu in predplačilu do konca novembra t. l. je samo 150 pesov. (Za pošiljanje po pošti je doplačati 15 pesov). Cena v prodaji bo znatno višja in je zaradi stalnih naraščajočih cen še ni mogoče določiti.

Pohitite s predplačilom in prednaročilom pri poverjenikih Zbornika-Koledarja Svobodne Slovenije, ki so isti kakor lansko leto. Kdor ne bi mogel plačati celotnega zneska nankrat, ga lahko plača v obrokih, tako, da bo zadnji obrok plačal do konca novembra t. l.

BRALI SMO...

TITO V TEŽAVAH

Londonski mesečnik "Intelligence Digest" je v juljski številki objavil zanimivo poročilo svojega beogradskega dopisnika o sedanjem položaju v Jugoslaviji. V poročilu angleški časnikar v presoji sedanjega političnega in gospodarskega stanja prihaja do naslednjih zaključkov:

"Mesca maja je maršal Tito obhajal svoj 67. rojstni dan, ki so go prej vedno slovesno obhajali. Letos pa je ozračje gotovo bilo moreče. Ko so mladinski voditelji obiskali Tita, da mu častitajo ko rojstnemu dnevu, jih je maršal sprejel z ostrim in grozečim govorom, v katerem je povsem jasno mislil na študentske demonstracije v Zagrebu samo nekoliko dni prej. Če Titov govor študentom ni bil oster in grozeč, je bil vsaj tarnajoč in tožeč.

Politično ozračje v Jugoslaviji je vznemirjeno in zmedeno. Poslabšanje v javnem življenju je očividno. Sedaj se da celo nevarna UDBA podkupiti. Še do pred kratkim je bilo brezupno misliti na to, da bi kdo mogel varnost kupiti od policije — čeprav se je že takrat korupcija širila po državni upravi. Sedaj je celo to mogoče. V Beogradu je na primer javna tajnost, da se da od UDBE kupiti veljaven potni list in izhodno vizo za 20.000 dinarjev, včasih tudi če je kupec "sovražnik režima". Celotna manjši politični zločinci si lahko, če imajo dovolj denarja, kupijo svobodo in izpust iz ječe. Pred 12 mesci bi take stvari bile nemogoče.

Poudariti je tudi treba, da ljudje po beogradskehi ulicah čisto odkrito govorijo o bančnih računih, ki jih imajo nekateri vodilni ljudje režima v inozemskih bankah. Ni zelo važno ali so te govorice resnične ali ne, važno pa je to, da so te govorice zelo razširjene in da jim skoraj vsakdo verjame.

V državni upravi je vedno več nereda. Odnosaji med javnimi uradi in državljanji so težki. Kdor le more, se izogne stikom z državnimi uradi. Preskrba je slabo organizirana.

To poslabšanje v upravi je deloma vzrok in deloma posledica velikega nezadovoljstva. Vaš opazovalec je nedavno tega obiskal vrsto šol in univerz, kjer je opazil, da sta Tito in njegov režim izgubila vpliv na mladino. Vedno več mladih ljudi se za politiko ali ne zaniমা ali pa se je preselilo v opozicijski tabor.

Ves položaj človeka spominja na položaj kakršne bil na Madžarskem pred letom 1956. In zagrebške nemire je treba presojati v tej luči.

Zgodilo se je tole: v začetku leta je vlada v Zagrebu ustanovila študentsko menzo. V prvih tednih je ta menza kar dobro poslovala. Potem se je kakovost hrane v menzi začela slabšati dokler ni postala obupna. Študenti niso dobili dovolj hrane in kar so je dobili, je bilo slabe kakovosti. Velik del hrane so samo skuhal v vodi brez dodatka masla. V tednu med 3. in 9. majem je hrana postala neužitna.

Razlog za take razmere je bil ta, da je državna komisija za vodstvo menze bila sestavljena iz korumpiranih partijcev, ki so velik del hrane, namenjene za menzo prodali na črni borzi in izkupiček vtaknili v svoj žep.

V torek 12. maja so študentje hrvatskemu ministrskemu predsedniku Bakariču poslali deputacijo, da mu predloži njihove pritožbe. Bakarič deputacije ni hotel sprejeti in jo je poslal mestnemu županu, ki ji je dejal, da bo moral zadevo preiskati. Ko so zastopniki študentov odšli iz županove pisarne, je UDBA zahtevala njihova imena in enega je aretirala. Ta novica je povzročila veliko razburjenje in 300 študentov je odšlo na ulice vzklikujoč, da so lažni in zahtevajo dostojno življenje ter preiskavo o njihovi prehrani. Policija je intervenirala zelo brutalno in streljala na množico. Ena oseba je bila ubita in 30 oseb resno ranjenih. Kakih 200 študentov so zaprli.

Demonstracije so zadušili. Vse od demonstracij dalje vlada napetost ne samo na zagrebški univerzi, ampak tudi na drugih višjih šolskih zavodih.

O tej demonstraciji je Tito govoril v svoji zahvali za častitke k rojstnemu dnevu, ki mu jih je prinesla delegacija mladine.

Povod za ta izbruh študentov je sicer bil gospodarski, v svojem bistvu pa je vendarle bil političen. Res je, da je neučinkovitost v javnem življenju motila mnogo ljudi, toda dejstvo je tudi, da javno mnenje sluti krizo v režimu in da je pripravljeno to izrabit.

Osnovni činilec je, da so skoraj vsi v vladi prepričani, da se Tito bliža koncu. Čeprav kaže, da se mu je zdravje izboljšalo, je vendarle izgubil nadzorstvo nad javnimi posli. Tito vedno manj dela in vedno več opravkov prepušča svojim tovarišem. Ti pa manevrirajo za položaje za čas, ko mojstra več ne bo.

Tekmovanje med Kardeljem in Rankovičem se nadaljuje, toda vse kaže, da nobeden od njiju ne bo mogel za daljšo dobo naslediti Tita.

Ne smemo pozabiti, da v Jugoslaviji v primeru kake krize ne bo sovjetske vojske kakor je to bilo na Madžarskem.

Vse to je Milovana Djilasa postavilo v važen položaj. Djilasa so izpustili iz ječe in sedaj živi odrezan od sveta v svoji vili. Političnih obiskov ne more sprejemati toda njegov izpust iz ječe hrabri njegove prijatelje in ti sedaj živahno delujejo znotraj in zunaj vlade. Nič ne pretiramo, če rečemo, da je danes v Beogradu nekako "Djilasovo ozračje", prav tako kot so v Budimpešti pred vstajo imeli "Nagy-ovo ozračje". Ljudje imajo občutek, da se Djilasu odpira pot v bodočnost.

Po mnenju Vašega opazovalca se Jugoslavija približuje veliki notranji krizi. In možnosti njenega izbruha ni mogoče izključiti. Za sedaj se še ne da reči, kakšen bo povod krize — toda bilo bi nespametno, če z njo ne bi računali.

ARGENTINA

Novi državni tajnik za vojsko gen. Larcher in glavni vojaški poveljnik gen. Toranzo Montero sta v izjavah naglasila, da je po zadnjih dogodkih v argentinski vojski položaj v tej vojaški ustanovi povsem normalen. Poudarila sta dalje, da so vse stvari v vojski postavljene na svoja mesta, vojska sama je novi povsem normalen. Poudarila sta dalje, da so vse stvari v vojski postavljene na svoja mesta, vojska sama je pa odločno za ohranitev ustavne stanja. Za ohranitev takega stanja sta bili tudi med zadnjimi dogodki obe nasprotni si skupini. Nasprotje med njima je nastalo iz čisto vojaških vprašanj ter zaradi avtoritete visokih vojaških poveljnikov, ki da je bila vsled nekatereh dogodkov zmanjšana. Gen. Toranzo je kot glavni vojaški poveljnik zato pohvalil nastop vojakov posadke v Campo de Mayo, ki so se s tanki namerili proti njemu, ker da so izpolnjevali samo povelje vrhovnega poveljnika, t. j. predsednika republike.

Zadnji vojaški dogodki so pa imeli posledice tudi v vladni radikalni stranki. V njej je vodja kordobskih radikalov senator Melani nastopil proti notranjemu min. dr. Vitolu in zahteval njegov odstop, češ, da je pri zadnjih vojaških dogodkih netočno informiral predsednika republike o stanju v vojski. Po njegovem poročilu naj bi bila večina vojske za prejšnjim drž. tajnikom za vojsko gen. Anayom, ne pa za Toranzom Monterom. Bilo pa je ravno obratno. Zaradi take informacije bi bilo lahko prišlo do nedoglednih posledic, če ne bi bil predsednik zavzel pomirjevalnega stališča in gen. Toranzo Montero postavil znova na položaj glavnega poveljnika ter mu s tem popravil škodo, ki jo je utrpel na svojem ugledu ob svoji odstavitvi, ki je bila izvršena na tako nevarnem način. Večina senatorjev in tudi vodstvo stranke je pa bila na strani notr. ministra dr. Vitola, ki je tudi sam zanikal vse govorice o tem, da bi mu bili šteti dnevi kot notranjemu ministru.

Argentinske politične stranke dajejo izjave o svojem stališču glede namere vlade, da spremeni sedanji Saenz Peñov volilni zakon, ki določa večinski sistem. Kot znano, je prejšnja vojaška revolucionarna vlada določila za volitve v ustavodajno skupščino proporcionalni volilni sistem, za lanske volitve je pa na zahtevo radikalov iz obeh strank odobr. žala Saenz Peñov večinski volilni sistem, čeprav je večina političnih strank bila proti temu in so te zahtevale proporcionalni volilni sistem tudi za volitve poslancev in senatorjev. Sedaj pa je za proporcionalni volilni sistem tudi vlada in ne samo večina opozicijskih strank. Za ohranitev starega večinskega sistema je nekaj vladnih radikalov ter večina opozicijskih radikalov in Sabattinijeva radikalna skupina v Cordobi. Sabattini namreč stoji na stališču, da je za vsakega radikala "herezija", če je za spremembo Saenz Peñovega volilnega zakona z večinskim sistemom.

V spomin 32. mednarodnega evharističnega kongresa in kot priprava za letošnji državni evharistični kongres, ki bo prihodnji mesec v Cordobi, je bila v nedeljo 13. septembra v Buenos Airesu močnega evharistična procesija s Kongresnega trga na Majski trg. Na čelu sprejema je stopal sam buenosaireski župan arhitekt Giralt, udeležilo se je pa tudi posamezne narodnostne skupine v Argentini. Med temi tudi slovenska. Slovenski fantje ter dekleta v narodnih nošah so vzbujali posebno pozornost. Prav tako slovenske nabožne pesmi.

Združenje argentinskih pisateljev je poslalo predsedniku parlamenta prošnjo, naj bi poslanska zbornica čimprej sprejela zakon, s katerim bi preprečila nemoralno literaturo v Argentini. Ta se je v zadnjem času tako razširila, da predstavlja pravo nevarnost za mladino.

Z ozirom na zlorabljanje delavstva za nepremišljene stavke namerava vlada izdati zakon, s katerim bo uredila tudi vprašanje stavk.

V Argentini so prejšnji teden proslavljali stoletnico prihoda prvih lazaristov in usmiljenk v to deželo. Lazaristi imajo v Argentini polno raznih zavodov, tako v samem Buenos Airesu, kakor v notranjosti dežele. V Buenos Airesu imajo osrednjo hišo v ul. Cochabamba, velike šolske zavode pa v mestu Escobar provinci Bs. Aires ter v Cordobi. V Bs. Airesu imajo župnijo pri baziliki Čudodelne svetinje, v Lujanu pa narodno baziliko lujanske Matere božje. Usmiljenke požrtvovalno in nesebično delujejo po raznih bolnišnicah in drugih socialnih ter dobroteljskih zavodih.

Novice iz Slovenije

Prvomajske nagrade za umetniške storitve v gledališčih izven Ljubljane so letos dobili naslednji: Nagrado za režijo je dobil režiser mariborskega gledališča Milan Herzog za režijo Benaventejevih "Idealov in koristi", za igralsko storitev pa: Stane Starešinič iz Trsta za vlogo Svidrigajlova v Zločinu in kazni, Arnold Tovornik iz Maribora za slogo Barneya v Lawlerjevem delu "Poletje sedemnajste punčke", Štefica Drolčeva iz Trsta za vlogo Katarine Ivanovne v Zločinu in kazni, Slavko Strnad iz Celja za vlogo gospoda Smuka v Zupančičevih Situacijah in Nada Gabrijelčičeva iz Trsta za vlogo poulične pevke iz Zločina in kazni. Nagrade je izplačalo Združenje dramskih umetnikov Slovenije.

V brežjski opekarni so nabavili novo peč, s katero bodo povečali proizvodnjo opeke od 2.4 na 8 milijonov kosov opeke.

V Jugoslaviji je bila letos zelo dobra letina. Tako znaša pridelek pšenice in rži okoli 40 milijonov stotov ali več kot 200 kg na prebivalca. Koruze pa so pridelali 60 milijonov stotov. Imajo pa velike nepravilnosti, ker ni dovolj primernih skladišč ter z naglo grabe silose. Žetev zaradi pomanjkanja skladišč spravljajo v šole, ki so bile med počitnicami prazne.

V središču angleškega čebelarstva v Buckfastu goje kranjske čebele že od sređe prejšnjega stoletja. Dobili so jih od svetovnoznane čebelarja Mihaela Ambrožiča iz Mojstrane.

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Akcija za zgradbo dvorane

V Slovenski hiši se vztrajno nadaljuje. Nedavno je bil meddruštveni sestanek, ki ga je sklicalo Društvo Slovencev, la podpre prizadevanje direktorja g. Antona Oreharja in njegovih sodelavcev pri gradnji slovenske dvorane. Meddruštvenega sestanka se je udeležilo 17 zastopnikov raznih organizacij. Navzoči so v razgovoru povedali mnogo novih misli, med katerimi so upoštevanja vredne

predvsem tele: Do lastne slovenske dvorane bomo prišli, če se bo določeno število Slovencev ali slovenskih družin obvezalo, da plača po dva tisoč pesov ali se zaveže plačati ta znesek v obrokih. Za uresničenje tega naj bi vse slovenske organizacije določile pri svojih odborih posebnega referenta. Na vse vstopnine pri slovenskih prireditvah naj se doda še en peso za slovensko dvorano. Po razgovoru o teh in drugih predlogih so navzoči sklenili, da se bodo zopet sestali in nadaljevali razgovor o tako aktualnem vprašanju.

Slovenski planinci v spomin Ivanu Vidru

Spomin rajnega I. Widra je Slovensko planinsko društvo počastilo na svoji redni odborovi seji dne 10. t. m. Predsednik društva je v komemorativnem govoru poudaril izredne značajne in gorniške vrline rajnega ter globoko obžaloval njegovo prezgodnje slovo. Kot navdušen planinec še izza mladih let, se je koj ob ustanovitvi včlanil v Slovensko planinsko društvo v Buenos Airesu in z največjim zanimanjem spremljal njegov razvoj. Vselej se je z nami iskreno veselil doseženih uspehov ter nas ob vsaki priložnosti bodril in vzpodbujal, češ: ne samo gore in vrhove, naš rojak naj si v tujini predvsem prisvoji klenega gorniškega duha. Tak se bo gotovo ohranil kot človek in kot Slovenec. — Naj bodo rajnemu v onostranstvu bogato poplačane njegove zemске značajne vrednote.

Osebnostne novice

Družinska sreča. V družini Borisa Pavšerja in njegove žene ge. Ivanke, roj. Trpin, se je rodil sinček, ki je pri krstu dobil ime Matija. Krstil ga je g. Stanko

Škrbe, za botra sta pa bila Jože Pugalj in njegova žena ga. Marija. V družini Aleša Kralja in njegove žene ge. Marije, roj. Lucić so pa 8. septembra dobili hčerko prvorojenko Veroniko Marijo. Srečnima družinama naše čestitke.

RAMOS MEJIA
Bazilika Marije Pomočnice kristjanov v Don Boscovem zavodu je Slovincem na področju Vel. Bs. Airesa znano in priljubljeno Marijino svetišče. Saj imajo v njem vse večje verske prireditve. Več rojakov je zato že pred časom razrazilo željo, da bi milostna podoba naše Brezjanske Marije dobila častno mesto tudi v tem svetišču. Te akcije se je lotil slov. salezijanski duhovnik g. Janko Mernik, ki vsa leta deluje v Don Boscovem zavodu ter je pri salezijanskem predstojništvu dosegel, da so dovolili, da bo imela Brezjanska Marija svoj oltar na levi strani bazilike. Marijina slika bo sredi med kipoma sv. Cirila in Metoda.

Proračun za ta slovenski oltar se suče okoli 150.000 pesov. Omogočili bodo pa njegovo postavitev dobrotniki s darom po \$ 1.000.—.

Slovesna posvetitev slovenskega oltarja v Marijini baziliki v Don Boscovem zavodu bo 20. decembra t. l.

MORON
V novo ustanovljeni župniji Virgen de las Flores v Moronu, kjer župniku je naš rojak g. Tone Škulj je bilo v nedeljo 13. t. m. žegnanje. Za to priložilo je župnik g. Škulj povabil novomašnika g. Janeza Langusa, da je imel slovesno peto mašo, pri kateri sta mu asistirala g. žpk. Matija Lamovšek kot diakon, kot subdiakon g. Matej Borštnar, ceremonier je pa bil novomašnikov brat g. Primož Langus. Med mašo je imel župnik g. Škulj lep nagovor. Pel pa je pevski zbor iz San Martina pod vodstvom g. Vinka Klemenčiča, na harmoniju ga je pa spremljala gđ. Matilda Kočovšek. Peli so Kimovčev latinško mašo Rosa Maria, Mozartov Ave verum ter Tomčevo slovensko O daritev spravna. G. župnik je pevce in pevke po maši pogostil v župnijskih prostorih ter se jim tople zahvalil za sodelovanje pri cerkveni slavnosti, katero so z lepo pesnijo samo še povzdignili.

CARAPACHAY
Slovincem iz Carapachaya in okoliških okrajev sporočamo, da bo v nedeljo, dne 20. sept. ob 11 uri dopoldne v kapeli v Carapachayu slov. maša.

Takoj po maši v župnijskih prostorih razgovor o slov. šolskem tečaju, ki deluje v tem kraju.

Lepo prosimo, da se maše udeleži čim več rojakov iz teh okrajev, ker le potem, če bo zadostno število ljudi, bomo mogli v bodoče še prirediti slov. službo božjo.

POGREB IVANA WIDRA

V zadnji številki smo poročali o smrti uglednega starega slovenskega naseljencu industrialca Ivana Widra, katerega je na njegovem posestvu Florida v provinci San Luis zadela možganska kap ter je na njenih posledicah umrl na svojem domu v ul. Libertad 3734 v mestu Florida dne 8. t. m.

Truplo pokojnega Widra so položili na mrtvaški oder v njegovi vili, kamor so ga prihajali kropiti njegovi številni prijatelji Slovinci, kakor tudi hrvatski in srbski stari naseljenci, pa tudi ugledne argentinske osebnosti. Ob krsti so bili položeni številni venči.

Pogreb pok. Widra je bil v sredo, 9. septembra ob 15 uri na pokopališču v mestu Olivos. Dolga vrsta avtomobilov se je vila po ulicah za mrtvaškim avtomobilom s pokojnikovimi prijatelji in znanci. Pogrebni sprevod je vodil pokojnikov stari znanec in prijatelj g. župnik Janez Hladnik ob asistenci direktorja slovenskih dušnih pastirjev v Argentini g. Antona Oreharja in duh. svetnika g. Košmerlja. Slovenska duhovščina je pogrebne obrede opravila v slovensčini.

Pred odprtmi grobom so se od pok. Widra poslovili g. župnik Janez Hladnik, v imenu osebnih prijateljev je imel poslovljni govor industrialca g. Igor Domelci, za njim je pa še govoril predstavnik Jugoslovanskega doma iz Dock Suda ter se pokojnemu Widru zahvalil za veliko pomoč in naklonjenost, ki jo je vedno izkazoval jugoslovanski koloniji v Buenos Airesu.

SAN ISIDRO

V nedeljo 6. septembra sta bila krščenja v novi cerkvi Kristusa Delavca v San Isidro dvojčka goriškega rojaka novonasteljenca Marija Terčiča in njegove žene ge. Jožefe, roj. Kumar. Eden je dobil ime Marij-Izidor, drugi pa Jožef-Peter. Botri so bili Jože Flander in Helena Korelovič ter Stojan Terčič in Marija Bergantič. Srečni družini naše čestitke.

SLOVENC PO SVETU

AVSTRALIJA

V Avstraliji so si ustvarili družinsko življenje: V Melbourneu: Edvin Berbič in Marija Marcela Bratina, Ludvik Tušek in Sarma Duks; V Adelaide: Lorenzo Giardillo in Gabriela Brne; V Yarraville: Jože Sluga in Margareta Cetin; V Oakleighu: Miroslav Franetič in Venceslava Cvetnič; V Nort Fitzroyu: Štefan Kreitner in Marija Vodušek ter Egidij Kolare in Julijana Mohorič; V Cobramu: Jože Vuga in Rozi Hvala; V Brisbaneu: Anton Karlin in Laura Dawson, Fran Stavar in Bewerley Paxman.

Vsak teden ena

VESELJA DOM

Anton Martin Slomšek

Preljubo veselje, o kje si doma?

Povej, kje stanuješ, moj ljubček srca?

Po hribih, dolinah za teboj hitim, te videti hočem, objeti želim.

Te iščem za mizo, kjer dobro jedo, na plesu pri godcih, kjer sladko pojo;

a prav ga veselja na rajanju ni: pijance, plesalce veselje beži.

Te iščem po polju, kjer rožice cveto, po logu zelenem, kjer ptičke pojo! Pa ptičke veselje in rožice vse le 'majjo veselje za mlado srce.

Poslednjič veselje šele zasledim, na vaško ledin'co pridiram za njim. Glej, tamkaj z otroki prijazno igra, jim kratak čas dela, pri njih je doma.

Oh, blažena leta nedolžnih otrok, imate veselje brez težkih nadlog! Oh, kako vas srčno nazaj si želim a vi ste minula, zastoj se solzim.

Le eno veselje še čaka na mé v presrečni deželi, kjer mlado je vse!

Trpljenje v taisto deželo ne zna: le tamkaj je pravo veselje doma.

Družinska sreča: V družini Ignaca Valenčiča in Vide, r. Marinčič v Alphonseu se je rodila hčerka Margareta Marija, družino Jožefa Marinčiča in Inge, r. Blewehl v Ascot Vale sta razveselila sinček Robert Gordon in hčerka Karen Vera, v Lockleys so v družini Srečka Boleta in Ivane, r. Radivo dobili hčerko Justino Ano, v Hindmarshu je v družini Janeza Kancerja in Marije, r. Smodiš zagledal luč sveta sinček Janez, v družini Toma Hilla in Filipe, r. Tomišič imajo hčerko Ano Julijo, v Yarraville se veselo nad sinčkom Gnom Gojorgiom Marion v družini Adolfa Čepona in Lidije, r. Cavicchioli, v West Heidelbergu je v družini Marjana Lauka in Nade, r. Planko prišla na svet hčerka Angela Adelaide, v West Footscrayu so v družini Ivana Guštinčiča in Angele, r. Tomažič dobili hčerko prvorojenko. V Flemingtonu se je v družini Rafaela Šabca in Jožice, r. Grl rodila hčerka Suzana Zlatka, v Yallourn North so pa v družini Viljema Vajler in Marije, r. Krabonja dobili sinčka Petra Albina.

Vse, kar potrebuješ za svoj dom, ti nudi po najugodnejših cenah

P. Novak

Kulturno življenje Slovencev v Argentini

CANKARJEVO POHUJŠANJE

V DOLINI ŠENTFLORJANSKI

Preteklo nedeljo je Ciudadelski oder slavil svojo desetletnico. Za ta praznik je postavil na deske Cankarjevo Pohujšanje v dolini Šentflorjanski. To tridejansko farso so prvič igrali po osebnih navodilih avtorja samega v Ljubljani, decembra 1907.

Gledališko delo med nami v tujini je dvakrat težavno in žrtve polno: nimamo dvorane, v kateri bi bili sami gospodarji in bi se v njej po svoji volji vadili in nastopali. Tako od predstave do predstave iščemo in beračimo za odre, ki ga moramo vsakikrat na novo urediti, a tudi od predstave do predstave pogoltno lepe vsote kulturnega davka, invertiranega v lučne in kulne naprave — za nas vedno izgubljenega. Tako je tudi Ciudadelski oder vsa leta bil gost v tuji dvorani, a je kljub temu vzdržal in nam nudi nekaj lepih, med njimi celo izvrstnih predstav (Herman Celjski, Cvrček, Vest...). Pri tem čast starejši skupini igralcev, ki je tvorila jedro in h kateri so s spoštovanjem pristopali mlajši ter zvesto sodelovali in se ob njih šolali. Naj imenujem le dva najzvestejša: režiserja g. Janeza Špeha in go. Emo Blejčevu. Pri nedeljski predstavi je Špeh po zasluženju prejel za svoje neumorno in požrtvovalno delo desetih let čestitke igralskega zbora in polne dvorane ter šopek.

Namesto uvodnih besed, ki naj bi bile govorile o odru, predstavah, igralcih, predvsem pa tarnale o pretencijah znajo skozi deset let, je režiser Špeh izbral Cankarjevo besedo ter nam recital uvodno Pesem v Zgodbe iz doline Šentflorjanske, ki so ustvarile kontakte med odrom in dvorano.

Nato je stekla tridejanska farsa, ki je že pred petdesetimi leti ob prvi uprizoritvi razdelila občinstvo v toliko sku-

pin, kolikor je bilo glasov dvignjenih in zapisanih o njej. Cenili so jo in grajali, branili in zabavljali proti njej, toda čas ji ni odvzel vrednosti: vedno znova je bila igrana po slovenskih gledališčih. Kolikokrat je zazivila na odru, tolikokrat je trgala lažnive krinke z obrazov in odkrivala hinavščino ter trkala na srca onih, katerih beseda na jeziku je bila drugačna od misli v srcu.

Po prvi predstavi tudi beremo: "Farsa je ugajala... Ploskali so ji ljudje, ki so jo umeli in... ki je niso umeli. Tisti, ki so jo umeli, so ploskali, ker so mislili: 'Šaj nismo mi tisti!' Vprašamo pa: 'Kdo so tisti in koliko je bilo sploh takih v gledališču, ki bi se bili čutili zadeti?' — Ali naj velja to vprašanje postavljeno tudi nam?"

Osrednji vlogi sta izoblikovala stalna igralca Ciudadelskega odra: Petra g. Janez Perharič in Jacinto gđ. Fani Grumova. Perharič se vedno zelo potrudi in se predstavi res pripravljen. Njegov nastop je siguran, tekst do potankosti nastudiran, kretnje premišljene, skuša postaviti svojskega in krepkega junaka. Bi v celoti uspel, ko bi ga nepotrebna nenaravnost ne zanesla in ponavljajoči se recitativ ne obvladal. Tako je bil njegov Herman lani neprimerno močnejši, verjetno doslej najmočnejši, a je Peter prehajal v monotonost. (Enak z rodoljubi kakor z ubogo siroto in z gosti, dasi je njegova ljubezen do Jacinte izžarevala preveč trdote). V scenah z Zlodejem mu ni manjkalo ugodnih prilik, kjer bi bil mogel pokazati svojo moč, ki jo nedvomno ima, a jih niti eden, niti drugi nista dovolj izkoristila. — Jacinta Grumova je bila najmočnejša v tretjem dejanju; najbolj prepričljiva, ljubka in vabljiva, a tudi v drugem ji ni manjkalo potrebne gospodovalnosti, dasi bi z nekoliko rafiniranosti bila mogla dati Jacinti še izrazitejši poudarek. Odlikoval se je v

teji predstavi v vlogi Zlodeja g. Ciril Skebe. Smemo reči, da je bila to njegova odlična igra: močna mimika, svojske kretnje, drža, z eno besedo Zlodej v vsej potentnosti, ki jo je Cankar položil vanj v Pohujšanju; kljub temu bi nekatera mesta v prvem dejanju bil smel brez dvoma močnejše karikirati — reagirati in v drugem široke možnosti igre s Petrom še izrabiti. — Župana je igral g. Ove: na zunaj mogočnega in gospodovalnega, na znotraj pa šibko rožo iz doline Šentflorjanske, z malo čednosti, enega pravih Cankarjevih hlapcev... — Učitelj Šviligoj je pristojal g. Stanetu Novaku. Ni mu težko odigrati enakega ali podobnega junaka, ker je že nešteto krat v tem uspel, vendar bi bil smel položiti v Šviligoja nekoliko več vidne pobožnosti in nedolžnosti. — Posebej naj omenim županjo go. Emo Blejčevu, dasi ji tokrat ni bila odmerjena večja vloga: zmogel in velik igralec pa se pokaže tudi v stranski vlogi. Na več mestih je tudi brez kakegakoli teksta odigrala močno in prepričljivo. To naj bi bila šola mlajšim in primer starejšim! — Manjše vloge so odigrali: Dacarja g. Peter Kastrev, dobro in preudarno; dacarko gđ. Viki Štefanič, ki se z vsako predstavo boljše vživlja v odrsko umeštvovanje; notarja g. I. Kastrev; štacunarja g. Fr. Miklavc, ki znova potrjuje svojo igralsko rast; štacunarko gđ. Slavka Mehle in cerkovnika g. Vinko Sever. Svoj krst sta prestala v tej predstavi gđ. Mihaela Hafner v vlogi ekspeditrice: mala vloga, v kateri pa je pokazala svojski igralski talent, ki obeta za naše deske veliko upanje, v vlogi popotnika pa g. Jure Vombergar, prav tako lepa nada za naše bodoče predstave.

Šepetalka, ki je bila tokrat res le tiha šepetalka, je bila gđ. Breznikova, režiser in scenograf pa g. Špeh. Scena je bila preprosta, v tretjem dejanju skoraj preveč, ampak skromna prostornost odra in število nastopajočih to opravičuje.

jeta. Režija je bila primerna: župan bi bil smel izbrati nekoliko hitrejši tempo, prepočasnost je drobila njegove misli, Peter, obratno, za približno toliko počasnejša. — Verjetno bi Zlodeju primerneje pristojala mefistovska maska.

Drži, da je bilo Cankarjevo Pohujšanje v dolini Šentflorjanski morebiti med vsemi igrami, kar jih je Ciudadelski oder igral, najtežja in najzahtevnejša. Zato ni jemati preostro, če kak igralec v vsem ni ustregel. Kakor Cankar sam ni napisal dela enotnega od začetka do konca, saj n. pr. čutimo celo prepade med posameznimi dejanji, tako je tudi težje igralcu izoblikovati enotnega junaka, bolj, če kakor Cankar, naravnost zahteva od njih karikiranje. Zato smemo biti zadovoljni s predstavo in se veseliti doseženega uspeha pri tem zahtevnem domačem delu, ki je odprlo vrata v novo desetletje odrskega življenja Ciudadelskemu odru. In v tem novem desetletju mu želimo vztrajnosti in sreče na pot!

—jkc

LEP USPEH SLOVENSKEGA ODRA V LANUSU

Slovenska igralska družina v Lanusu je v nedeljo popoldne 13. t. m. postavila na svojem odru v življenje lepo ljudsko igro "Pri kapelici", ki so jo že doma in na izseljenjskih odrih mnogo igrali. Če se ne motim, je njen avtor p. K. Zakrjajšek. Ima vse značilne lastnosti ljudske igre, ki s svojim naukom nazoru uči, kako pravica prej ali slej zmaga nad krivico.

Ker se je lanuški oder s to uprizoritvijo predstavil občinstvu s skoraj samimi novimi mladimi igralci, je bilo res pametno, da je režiser, g. Jan Maks, izbral za prvo preizkušnjo mladih moči preprosto ljudsko igro, ki ne zahteva preveč igralske spretnosti in globljega študija. In pibiti je treba, da je mlada, nova skupina igralcev dobro napra-

vila igralski izpit, oziroma doživela svoj odrski krst. Mnogi med novimi igralci, zlasti še nekateri, so naš naravnost veselo presenetili. V prvi vrsti g. Novljan v izvrstno zaigrani vlogi pastirja Jurčka, v kateri je brez dvoma pokazal pravo igralsko nadarjenost — saj je igralske domislice kar sproti stresal iz rokava in ni bil nikdar v zadregi z besedilom, mimiko in kretnjami. Obvladal je prostor, kakor bi bil že doma na odru, in pokazal je, da razpolaga z bogatim izraznim registrom.

Edini od starega igralskega kadra je nastopil v vlogi trgovca Lipeta z dobro podano igro g. Reven. Poleg g. Novljana pa so se dobro postavili tudi mnogi iz mladega kadra in pokazali, da utegnajo postati izvrstni igralci, če bodo pridno vadili in sledili režiserjevemu pouku. Tako nas je veselo presenetil g. Brule s svojo mirno, a dobro pretehtano igro grunarskega veljaka. Ljubka in naravna je bila Reparjeva hčerka Metka (gđ. Pelan), iskrenega ljubimca in postenega fanta, bajtarskega sina Ivana, pa je na nepriljen in prikupen način podal g. Stanič. Močno se je vživela v vlogo revne bajtarice in dobre Ivanove matere — vdove gđ. Burjeva, le šminka ji ni mogla utajiti premladostnega obraza (ta pomanjkljivost je bila bolj ali manj očitna tudi pri nekaterih drugih igralcih in igralkah starejših oseb). Poštarjevo vlogo je doživeto igral Jan Ciril. Novo presenečenje za občinstvo je bila tudi vaška klepetulja komaj štinajstletna gđ. Grbčeva, ki je to vlogo odigrala naravno in z živahnim temperamentom. Prav tako naravno in živahna so bila vaška dekleta, čeprav sem in tja še nekoliko plaha; zlasti v drugem in tretjem dejanju so dobro igrane. Več poguma in fantovske prešernosti bi pričakovali pri vaških fantih in več uradne strogosti v nastopu in govoru pri orožnikih. Toda vse takšne pomanjkljivosti gredo na ro-

Kako se reče

Cinta adhesiva — lepilni trak. Ta izraz se rabi v domovini in tudi med nami, kolikor (ne: v kolikor) ga kdo pozna ali se ga v potrebi spomni.

Nekdo bi rad poznal slovenski izraz za "combinado". V Sloveniji takih aparatov nimajo, zato tudi ni imena zanje. Dokler ne dobimo domače besede, bomo pač morali rabiti špansko.

Že večkrat sem videl zapisano: oderski. Kaj je prav: oderski ali odrski? R ima tu vlogo samoglasnika (samoglasni r) in na splošno se piše brez e: smrt, trg, vrt itd. (Včasih so pisali smert, a so izgovarjali kakor mi). Oder, veter, hiter, Peter, Koper. Kadar je r na koncu besede, pišemo pred njim. e. To je edina izjema. V drugih primerih e odpade, zato je pravilno samo odrski. Tako tudi: Petrček, vetrnik, koprski, jetrn (n. pr. jetrna pašeta — pasta de hígado).

Moram opozoriti na zelo pogostno napako: vzpodbuda. Prav je izpodbuda ali spodbuda. Po SP je vzpod — sploh nemogoča kombinacija. Namesto vzpod je treba rabiti izpod — ali spod—. Še primer: izpodbosti ali spodbosti (ne: vzpodbosti).

Kako naj rečemo: z otroki ali z otroci? Z otroki, toda otroci (imenovalnik) in pri otrocih (mestnik).

PRODAM BAR IN RESTAVRACIJO

v mestu Cordoba, zraven glavnega mestnega trga "Mercado del Abasto". Bar in restavracija sta dobro upeljana ter jo lastnik prodaja zaradi utrujenosti. — V gotovini treba plačati \$ 300.000, ostanek pa po dogovoru.

Obrniti se na Djenko Frantin
Bajada Santa Rosa 200, CORDOBA
T. E. 33-584

Pred nakupom se posvetujte pri
Lojzetu Novaku
Izključno zastopstvo

BUMAR S.R.L.

Avda de MAYO 302. T. E. 658-7083
Velika izbira hladilnikov, pralnih strojev, šivalnih strojev, plinskih štedilnikov, TV aparatov ter drugih potrebščin za dom, vse najboljših znamk. Cene ugodne, tudi možnost dolgoročnega odplačevanja do dveh let. Nudim tudi dobra motorna kolesa. Svetujem nakup električnih hladilnikov že sedaj, kajti po leti bodo dražji. Kličite po telefonu, zglasite se osebnostno v trgovini. Pridem tudi na dom.

KULTURNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV V ARGENTINI

vaš novinstva in mladosti teh igralcev. Z novimi nastopi in vajami na odru bodo tudi take pomanjkljivosti mogli odpraviti.

Pevski vložki so bili lepo zapeti, kar je zasluga veččega dirigenta lanuškega zbora g. Špacapana. Režiser je moral očitno vložiti precej napora in odskega znanja v vaje z mladimi igralnim zborom, da mu je ta trud rodil tako lep uspeh. Scenerija, ki jo je napravil g. Reven, je bila dobra in ustrezna. Več paznje pa naj bi polagali na masko čeprav je bila pri nekaterih igralcih dobra (tako pri Jurčku in dr.), pri drugih pa je premalo prišla starost oseb do izraza.

Dvorana je bila do kraja polna domačega občinstva. (Prišlo pa je precej obiskovalcev tudi iz bolj oddaljenih krajev). Gledalci so z napetim zanimanjem sledili razvoju igrskega dejanja in po vsakem dejanju navdušeno izrazili igralcem svoje priznanje, zlasti še po zadnjem, ko je moral igralski zbor ponovno pred zastor, da mu je občinstvo izrazilo zahvalo za lep odrski užitek. Pastir Jurček je s svojo iskro komiko prav do kraja skrbel za dobro voljo v dvorani.

Starši mladih igralcev so gotovo z veseljem gledali na svoj zavedni in pridni naraščaj na odru in si pri tem nehoti vzbujali prijetne spomine na svoje nastope na domačih odrih tam daleč v ljubljani in nikoli pozabljeni domovini. Zato je za slovensko naselje v Lanusu pomenila ta prireditel kar nekakšen praznik lepih spominov in novega doživljanja v plemenitem veselju mladega rodu.

Mlada družina lanuških igralcev je pokazala s svojim prvim nastopom, da se bo mogla razviti v zelo dobro igralno skupino, če bo hotela. Že k temu prvemu nastopu ji moramo iskreno častiti.

Jv-r.

Mimogrede bom omenil, da moramo sledeče besede pisati takole: bicikel (ne: bicikelj, slov. kolo, ne: dvokolo), škaf (ne: škaflija), bakla (ne: baklja), pravzaprav (ne: prav za prav), prej (ne: preje), čimprej (ne: čimpreje ali čim prej), zaželen (ne: zaželjen), zvonjenje (ne: zvonenje), spreobrnjenje (ne: spreobrnjenje), večidel (ne: večjidel).

Katera slovenska rečenica bi ustrezala tej španski: Perro ladrador nunca buen mordedor?

PO ŠPORTNEM SVETU

Severnoameriško teniško prvenstvo v Forest Hillsu je med damami osvojila Brazilijka Maria Bueno, moško prvenstvo pa je osvojil Avstralec Neale Frazer, ki je v finalu premagal Alejandra Olmeda (ZDA) s 6:3, 5:7, 6:2 in 6:4.

V Moskvi je v tekmi za kvalifikacijo za olimpijske igre Bolgarija premagala nogometno moštvo ZSSR z 1:0. V Oslu pa je Danska premagala Norveško s 4:2.

Na Reki so gostovali plavalci kranjskega Triglava, nastopili so proti tamšnjemu plavalnemu klubu Primorje, ki je najmočnejši klub v Jugoslaviji. Zmagali so zadnji z 68:42. Med rezultati bi bilo omeniti Kocmurjev čas na 100 m presto v 57,8 in Dorčičev (Prim.) na 100 m hrbtno v času 1:05, 8. Rekord v hrbtnem slogu pa ne bo priznan zaradi nepravilnega bazena.

6. december 1959

Nova maša

č. g. MARTINA ŠTUECA

salezijanskega novomašnika

Don Bosco

Ramos Mejía

NEDELJA, 4. OKTOBRA 1959

Dopoldne ob 9,30 sv. maša, opoldne kosilo, popoldne otroški nastop in srečolov.

III. DOBRODELNI DAN

V SLOVENSKI HIŠI NA RAMON FALCON 4158, BUENOS AIRES.

Ne pozabimo svojega bližnjega v stiskah življenja, da si tako zagotovimo božje usmiljenje v uri ločitve od tega sveta! Prosimo dobrotkov za srečolov in peciva!

20. december 1959

Slovesna posvetitev novega

SLOVENSKEGA OLTARJA MARIJE POMAGAJ

v cerkvi Marije Pomočnice

v Don Bosco v Ramos Mejía

Vsemirska tekma

V septembru so Američani objavili nekaj zanimivih poskusov in dejstev o svojih raketah. Tako so sporočili 1. septembra, da je ameriško letalstvo že predvajalo film, posnet 1225 kilometrov nad zemeljsko površino. V avgustu so namreč izstrelili na Cap Cañaveral Atlas-raketo, ki je imela v svoji kapsuli kino-aparat, urejen tako, da je med poletom rakete fotografiral pogled na zemljo. Raketa je letela okrog 8000 kilometrov daleč in je njena glava padla v morje v bližini otoka Ascension. Že dve uri po odstrelu rakete so potegnili iz morja glavo rakete in kinoaparat. Pogled s take višine je nekaj veličastnega, saj je videti zemeljsko površino od izliva reke Amazonas v Južni Ameriki do srednje Afrike. Na eni sami sliki je videti kar šestino vse zemeljske površine. Film je bil predvajan pred častniki in so najprej pokazali sliko za sliko, nato pa zavrteli film tako, da so gledalci imeli vtis, kaj bi videli, če bi sami gledali z leteče rakete. Predstava je trajala enajst minut.

9. septembra so objavili časopisi, da so ta dan prvič izstrelili vojaški ameriški medkontinentalno raketo Atlas. Izstreljena je bila z raketnega oporišča Vandenberg v Kaliforniji čez Tihi Ocean. S tem je glavno preizkušanje rakete Atlas zaključeno in jo je prevzela vojska. Ta je dobila tako prvo raketo medkontinentalnega dometa, ki dosega pri Atlasu okrog 9500 kilometrov. Vse dosedanje ameriške vojne rakete za srednje razdalje so imele le domet do 2700 kilometrov. Istega dne so na Cap Cañaveral izstre-

OBVESTILA

9. kulturni večer SKA bo v petek 25. t. m. ob 1/2h v dvorani Slovenske hiše na Ramon Falconu 4158. Predaval bo dr. Tine Debeljak ob petletnici SKA o delovanju SKA v okviru naše emigracijske književnosti.

10. kulturni večer SKA bo v petek 9. oktobra ob 1/2h tudi v dvorani Slovenske hiše na Ramon Falconu 4158. Predaval bo prof. Milan Volovšek o Pablu Picassu, najpomembnejšem modernem slikarju. Predavanje bodo spremljale skioptične slike.

11. kulturna prireditev letošnje sezone SKA bo koncert gđc. Anice Kralj in kvartet Finkovih v soboto 10. oktobra t. l. ob 9h v dvorani tujakšne katoliške univerze. Podroben spored bomo objavili prihodnjic.

"Slomškov dom" v Ramos Mejía mora biti naša prva in velika skrb. Otrokom bo zares prava udobna šola — ki bo naša. Marsikateremu odraslemu pa drag kotic, kjer se bo razgovoril in odpočil. Vsem pa dom, kjer bodo na svojem. Zato naj vsak žrtvuje, tudi od potrebnega odtrga, ker brez velikih žrtv ni uspeha.

Podprite po svojih močih tudi "Rifo". 3. seznam radodajcev za Slomškov dom v Ramos Mejía: \$ 1.000: Dr. Julija Pajman, N. N. (2), N. N. (3), N. N. (4), N. N. (5), Jože Mikelj, Avgust Jeločnik, N. N. Transradio, N. N. Moron, Jakob Hrastnik, Franc Miklave, Vinko Tomazin; \$ 500: N. N., San Justo, Alojzij Bedenčič, Vida Bedenčič, Ivan Kočar, Franc Medved, Ciril Sajovec, Jože Košir, Janez Zazula; \$ 300: Rado Tomazič, Jože Tomazin; \$ 200: Alojzij Srebot, Alojzij Ri-

BLAGOSLOVITEV

NOVE CERKVE V LANUSU

bo

v nedeljo

15. novembra

KUPIM

dr. Kotnikovo slovnico

in

vadnico angleškega jezika.

Naslov v upravi Sv. Slovenije.

javec, Jože Sholaris, Anton Mlinar; \$ 100: Ignacij Grohar, Franc Mikuž, Milan Vojnovič, Ivanka Puhek, Franc Mikuž.

Blagoslovitev nove cerkve v Lanusu bo v nedeljo 15. novembra.

NA KLANCU SVA SE SREČALA je naslov najnovejša plošče, veselih, domačih polk in valčkov, ki so je sneli BRATCI VESELI VSI

V-402 — Rodni dom

Moje dekle je še mlada

Je bela cesta vglajena

Fantič pa mimo gre

Dolgo pričakovana plošča, v hitrosti 45 rpm, iz nezlomljivega materiala in zato primerna za pošiljanje po pošti, se dobi z lepim večbarvnim ovitkom pri: Dušnopastirska pisarna — Ramon Falcon; F. Fajfar — Florida; P. Homan — Carapachay; F. Hribovšek — Ramos Mejía; S. Lipovšek — San Justo; O. Pavlovčič — San Martin; S. Reven — Lanus; S. Troha — Hurlingham; P. Arnek — S. C. de Bariloche; E. Stumberger — J. A. Calle 764, Mendoza; Vinko Mirt — Caixa Postal 7058, San Paulo, Brasil.

Svetovno znana trdka RCA Victor ima v delu zadnjo ploščo VASOVALCEV V-403 z naslovom DOLENJSKI VOZNIKI. V nje študijih snemajo te dni SESTRE FINK ploščo V-404 in BRATCI VESELI VSI ploščo V-405.

Svetujemo Vam, da se prednaročite na zbirko prvih 4 plošč, z nakazilom vsote m\$ 500.— ali njej odgovarjajoči tuji valuti, na

JADRAN SRL, 25 de Mayo 533/3, of. Promet — Buenos Aires, ker le tako boste prejeli tudi že razprodano ploščo V-401.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno novico, da nas je 22. avgusta 1959 v starosti 40 let za vedno zapustil naš dobi mož, brat in svak

gospod ANDREJ SEDMAK

Pokopali smo ga na pokopališču v Villa Dominico 24. avgusta 1959. Dragega rajnika priporočamo vsem v molitev.

Vsem, ki so ga pa prihajali obiskovat v bolnico, ga kropit na mrtvaškem odru ter molit za pokoj njegove duše in vsem, ki so ga v tako lepem številu spremljali tudi na njegovi zadnji poti, se iz vsega srca zahvaljujemo.

Žalujemo

V Argentini: Zena Vida, roj. Česnik,

hčerke: Dorca, Olga, Marija, brat Štefan z družino,

svaka Ivan, Pavle z družino in Anton z družino.

V domovini: Brat Pavle ter sestre Marija, Pavla in

Karlina z družino.

Buenos Aires, Santa Fe, Slovenija, avgusta 1959.

Vsem članom in rojakom sporočamo, da je dne 8. septembra t. l. v 59. letu starosti nenadoma umrl naš član

gospod IVO WIDER

Vnetega planinca, zavednega rojaka in zvestega člana bomo ohranili v častnem in trajnem spominu.

Slovensko planinsko društvo v Argentini
Buenos Aires

in jo tudi srečno spraviti nazaj na zemljo je izjavil von Braun.

* * *

Nova sovjetska raketa, ki je preteklo soboto ponesla 300 kg težko kapsulo z različnimi instrumenti proti Luni in jo tam po 35 urnem poletu odvrkla na lunino površje, kjer se je razbila v prah, je prišla v zgodovino vsemirskih raziskovanj človeštva kot prvi človeški stroj, ki je pristal na vsemirskem telesu.

Raketa je napravila 378.000 km dolgo pot. Z Zemlje je odletela s hitrosjo ok. 14 km na sekundo ter je to hitrost vzdrževala med poletom skoro do meje, ki loči privlačnost Zemlje od privlačnosti Lune. Na meji se je njena hitrost občutno zmanjšala, tako da se je "počasi" prevladila proti Luni in padla nanjo s hitrostjo nekaj nad 5 km na sekundo. Je pa to še vedno hitrost, ki je večja od največje hitrosti topovske kroglice.

Zato je jasno, da se je kapsula in tudi zadnji del rakete, če je letel za njo, povsem razbila v prah, ker ni materiala, ki bi vzdržal pritisk tako velike kinetične energije. Udarca tudi ni vzdržala kroglica s sovjetskim emblemom.

Raketa je dobila izredno veliko začetno brzino, 14 km na sekundo, zaradi nove vrste goriva, s katerim pravijo, da so sovjeti zakurili stroj. Zahodni strokovnjaki odklanjajo možnost uporabe atomске energije v tej raketi, pač pa s mnenja, da so uporabili trdno gorivo, ki ga je mogoče lažje in z manjšo nevarnostjo upravljati, kakor tekoča goriva v produkcijski.

Med poletom so sovjetski strovnjaki naravnali polet proti Luni z majhnimi dodatnimi raketami, ki so jih pritr-

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824
	Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 613.742

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1959 za Argentino \$ 240.—.

FOTO-ATELJE

Lojze Erjavec

sporoča,

da se je preselil iz dosedanjih prostorov na Alvarado 350, R. Mejía, v lastne prostore na

Avdi de Mayo 2480, Villa Don Bosco
San Justo

Dohod s kolektivi: 196, 188, 224 A
in B do postaje Cisneros.

JAVNI NOTAR Francisco Raul Cascante

Escribano Público

Uruguay 387

T. E. 40-1605 Buenos Aires

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno novico, da nas je 22. avgusta 1959 v starosti 40 let za vedno zapustil naš dobi mož, brat in svak

gospod ANDREJ SEDMAK

Pokopali smo ga na pokopališču v Villa Dominico 24. avgusta 1959. Dragega rajnika priporočamo vsem v molitev.

Vsem, ki so ga pa prihajali obiskovat v bolnico, ga kropit na mrtvaškem odru ter molit za pokoj njegove duše in vsem, ki so ga v tako lepem številu spremljali tudi na njegovi zadnji poti, se iz vsega srca zahvaljujemo.

Žalujemo

V Argentini: Zena Vida, roj. Česnik,

hčerke: Dorca, Olga, Marija, brat Štefan z družino,

svaka Ivan, Pavle z družino in Anton z družino.

V domovini: Brat Pavle ter sestre Marija, Pavla in

Karlina z družino.

Buenos Aires, Santa Fe, Slovenija, avgusta 1959.

Vsem članom in rojakom sporočamo, da je dne 8. septembra t. l. v 59. letu starosti nenadoma umrl naš član

gospod IVO WIDER

Vnetega planinca, zavednega rojaka in zvestega člana bomo ohranili v častnem in trajnem spominu.

Slovensko planinsko društvo v Argentini
Buenos Aires

dili na posamezne dele rakete, tako da je mogel zadnji del dati še poslednji sunek kapsuli in jo pogati v raztreščanje na Luno.

Ker je Luna brez ozračja, je kapsula popolnoma cela priletela na lunina tla. Tam se je zaradi silovitosti padca zarila, če je padla na tkzv. morje, vsaj nekaj sto metrov globoko v zbiti lunin in vsemirski prah, ki pokriva naš Satellite. Nato je eksplodirala, kar je povzročilo visok dvig prahu, ki pa je, ker na Luni ni ozračja, v nekaj sekundah padel nazaj na tla.

Smešne so bile pripombe nekega sovjetskega znanstvenika, da udarec kapsule ne bo spremenil Luninega teka po vsemirju, niti ne bo vplival na našo Zemljo. Kapsula ni bila večja kakor n. pr. Volkswagen in tako telo ne more spremeniti teka Luni, krogli, katere premer znaša ok. 3200 km. Luni vidno ne spremenijo ne smeri ne vrtenja okoli osi niti meteorji, ki z veliko večjo maso in težo in s hitrostjo nad 60 km na sekundo od časa do časa padejo nanjo in ki se tudi razbijajo v prah. Te vrste izjave so imele izrazito propagandni značaj, nikakor pa ne znanstvenega.

* * *

Amerikanci pripravljajo za dneve med 2. in 4. oktobrom izstrelitev rakete proti Luni, s katero nameravajo ponesti na pot proti Luni satelit, ki bo krožil okoli nje in oddajal televizijske slike luninega površja na Zemljo, prav tako pa tudi važne podatke o luninem površju, o njenem magnetnem polju, njeni obliki in o razmerah v "praznem" vsemirskem prostoru, skozi katerega Luna že milijone let potuje okoli Zemlje.